

Ірина Васильєва,
Олена Васильєва,
Тетяна Авраменко
(Київ, Україна)

РОЗРОБКА НОВИХ ПІДХОДІВ ДО ДИЗАЙН-ПРОЕКТУВАННЯ ОДЯГУ ТА ГОЛОВНИХ УБОРІВ

У статті розглянуто методи дизайн-проекткування, використання яких дозволяє розробляти нові композиційно-гармонічні форми одягу та головних уборів. Визначено шляхи удосконалення процесу проектування через використання принципів отримання нових форм, які лежать в основі запропонованої творчої концепції. Запропоновані підходи дозволяють отримувати велику кількість нових форм одягу, змінювати їх в процесі експлуатації з різною метою, подовжувати термін їх використання в системах «одяг-людина-середовище».

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Дизайн виступає однією з актуальних форм пізнання буття і сучасного мистецтва. Сьогодні схильність до проектування сприймається як природна риса людини, поширюючись практично на всі сфери суспільного життя [1,3]. Поєднуючи в собі різноманітні види інженерно-технічної діяльності з дослідницькою, науковою роботою, специфіка дизайн-проекткування, як проектної культури, визначена синтезом різних видів знань, які охоплюють широке поле діяльності: від проектування окремих речей – до проектування процесів життєдіяльності людини. Креативному початку, в зазначеному процесі, відведена особлива роль, яка передбачає не тільки спеціальне дослідження, але й розробку спеціальних технологій. Засвоєння знань, придбання майбутніми дизайнерами вмінь і навичок має здійснюватися з метою їх творчого застосування. Існує думка, що досвід творчості набувається спеціалістом тільки з роками практичної діяльності. Однак творчий підхід до

знань і вмінь, мотиваційно-ціннісний аспект ставлення студентів до творчої діяльності і професії наближає майбутніх дизайнерів до виконання ним соціального замовлення суспільства. Особливо необхідно розвивати у студентів вміння креативного підходу до вирішення будь-яких завдань в сфері дизайну одягу та головних уборів [1,4].

Сучасне проектування одягу направлене на вирішення проблем його комфортності, гармонійного поєднання людини з навколишнім середовищем, та розробки нових гармонічних об'ємно-просторових форм. Застосовуючи такі сучасні методи дизайн-проекування, як комбінаторний, модульний, тощо, дизайн пропонує шляхи розвитку одягу у майбутньому [1,2].

Сучасний одяг – це складний об'єкт дизайну, створення якого пов'язано з проблемами захисту від несприятливих умов навколишнього середовища, забезпеченням ергономічності, зручності та багатофункціональності в експлуатації. Безперечно важливим фактором у створенні одягу є його естетичний вигляд, який сприяє створенню умов для комфортного психологічного стану і всебічного розвитку особистості. Досвід експлуатації сучасних зразків одягу різних асортиментних груп показує, що існуючі його види мають низькі показники якості та недостатню багатофункціональність. Сьогодні перед споживачами часто постає проблема максимального зменшення кількості речей, при одночасній можливості трансформації і модернізації одягу і головних уборів у відповідності до різноманітних ситуацій їх використання [1,3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці протягом багатьох років працюють над вдосконаленням процесу проектування одягу. Вагомий внесок у теорію і практику проектування одягу та головних уборів внесли такі вчені як Г.М. Гусейнов, В.В. Ермилова, Г.И. Петушкова, Т.В. Ніколаєва, А.Т. Сушан, К.Л. Пашкевич тощо. Однак, існуючі на сьогодні дослідження направлені перед усім на визначення залежностей форми та розмірів конструкцій одягу та головних уборів від розмірних ознак і пропорцій фігури

людини [1,2,3,5]. При цьому вони недостатньо орієнтовані на забезпечення вирішення проблеми морального зносу виробу та підвищення функціональності та ергономічності одягу безпосередньо в процесі експлуатації.

Формулювання цілей статті. В роботі ставиться задача удосконалення процесу дизайн-проекування форм і конструкцій одягу та головних уборів на основі принципів трансформації, для забезпечення потреб споживачів в багатофункціональних швейних виробках з подовженим терміном експлуатації у відповідності з ергономічними особливостями їх використання у різноманітних ситуаціях.

Основна частина. Сучасні підходи до проектування виробів легкої промисловості базується, по-перше, на постулаті свободи творчого самовираження (дизайнера і споживача); по-друге, на постулаті реальності і появах нових потреб; по-третє, принципово концептуального типологічного і жанрового плюралізму, як індивідуалізації. Естетичний плюралізм стає визначною тенденцією у розвитку дизайну одягу і приводить до зміни характеру сучасної моди, яка вже не диктує загальні для всіх стандарти і зразки [1,3,4]. Сьогодні проектування значним чином орієнтується на прями відносини дизайнера і споживача, на розробку проектів за індивідуальними замовленнями, випуск малими чи середніми серіями. Безлике проектування для масового виробництва відходить на другий план.

Гуманізація дизайну є основним напрямом, за яким потрібно рухатися промисловості для перетворення сучасної людини з пасивного споживача готових благ на творця, який не лише планує, але й проектує свій простір і соціальне середовище. Продукт дизайну повинен втілювати дух творчості і не тільки викликати у споживача потяг до свободи і розкнутості у спілкуванні з речами, але й стимулювати до продовження творчості, що передбачає співтворчість споживача і дизайнера [1,3,5]. Концепція співтворчості споживача і дизайнера знайшла своїх прихильників і серед модельєрів-

конструкторів одягу та головних уборів.

Основними завданнями дизайн-проектування одягу у XXI столітті є розробка безрозмірного одягу, трансформація простої форми в складну, створення незшитого одягу, створення одягу з одного шматка тканини, розвиток тенденції злиття та взаємопроникнення різних видів асортименту, створення одягу простими методами, розробка одягу «унісекс», трансформація одягу для створення комфорту, пошук нових матеріалів, тканин, фактур, рисунків, розробка нових технологічних прийомів з метою їх спрощення, створення «ідеального» виробу, проектування одноразового одягу з різноманітних нетрадиційних матеріалів тощо [1].

Внесення в теорію проектування костюму передових ідей та сучасних наукових знань, що отримані в різноманітних галузях науки, техніки і мистецтва дозволяє поновити систему уявлень і тим самим збагатити професійний світогляд проектувальника [1.2].

Сучасне проектування одягу повинно «йти в ногу з часом», маючи в «арсеналі» актуальні і продуктивні методи, щоб задовольняти все нові й нові потреби суспільства. Основними методами сучасного проектування одягу, які можуть застосовуватись при створенні одягу у відповідності до поставленої задачі, на нашу думку є: комбінаторика – комбінування деталей всередині визначеної форми за допомогою перестановки, вставки, групування, повороту, організації ритмів; модульне розгортання – проектування одягу з окремих простих або складних модулів шляхом повторювання та складання у цілісній формі; трансформація – перетворення деталей всередині однієї форми у вигляді складання, розгортання, віднімання, додавання [1,2,3,5].

Трансформація – це здатність швейного виробу суттєво змінювати свою форму, силует, функціональне призначення та властивості за допомогою рухомої конструкції, тобто це здатність одягу до видозмінення і перетворення. Метою проектування багатофункціонального одягу-

трансформеру, який спеціально створюється для динамічного способу життя та різноманітних ситуацій використання, є забезпечення багатьох важливих функцій життєдіяльності людини [1,2,3]. Трансформація моделей одягу та головних уборів досягається шляхом використання роз'ємно-з'єднаних між собою деталей, які можуть від'єднуватися-приєднуватися, розсуватися-зсуватися, згортатися-розгортатися за рахунок таких з'єднувальних елементів як гудзики, кнопки, застібка – «блискавка», текстильна застібка, зав'язки, шнури тощо. Це дозволяє повністю змінювати зовнішній вигляд модель одягу, надавати швейним виробам нових властивостей, змінювати їх призначення та функції, подовжувати термін експлуатації [1,3,5].

Для зміни форму виробу, його зовнішнього вигляду та призначення використовують різноманітні деталі та елементи трансформації. З'ємними можуть бути будь-які деталі і повноцінні частини одягу і головних уборів. За рахунок деталей, що можуть розсуватися та поєднуватися одна з одною можна змінювати силуетну та геометричну форму виробу (напівприлеглий в розширений, прямий в звужений тощо). За рахунок різноманітних вставок, які стають помітними після розсування деталей, а також двосторонніх деталей, виконаних із різних видів тканини, можна змінювати кольорове рішення виробу. Навіть без деталей із вищеперерахованими функціями виріб все одно може трансформуватися. За допомогою кулісок може змінюватися форма, об'єм та довжина виробу і його деталей (за рахунок стягування і розтягування низу виробу, низу рукавів, горловини, бічних швів, швів рельєфів тощо). Трансформація одягу може здійснюватися також за рахунок оздоблення та фурнітури [1,3,5]. Оздоблення дозволяє змінювати зовнішній вигляд і призначення одягу, тому різні його види можуть використовуватись як початкові компоненти для трансформації одягу.

На основі проведеного аналізу існуючих принципів трансформації в одязі, для розробки матриці елементів трансформації було визначено наступні чотири з них: додавання-відбирання, розгортання-згортання,

суміщення-вкладення та зникнення-з'явлення. Адже ці основні принципи можуть забезпечити необхідні перетворення та трансформувати одяг різних асортиментних груп в потрібний варіант. При цьому кінцевою метою перетворень кожного з цих принципів є: зміна об'ємної форми або силуету, зміна пакету одягу, зміна основного функціонального призначення та подовження терміну експлуатації.

На сьогоднішній день існують одяг і головні убори з елементами трансформації, але при цьому основні деталі їх конструкції, як правило, залишаються стабільними [1]. В даній роботі запропоновано принципово новий підхід до проектування та реалізації одягу, шляхом самостійної комплектації споживачем безпосередньо в торгівельній мережі будь-яких деталей та елементів виробів, що дозволяє подовжити термін експлуатації одягу, використовувати його для різноманітних потреб та навіть кардинально змінювати його функції і зовнішній вигляд. Ідея принципово нового підходу до дизайн-проектування швейних виробів полягає в створенні унікальних функціональних частин і деталей одягу та рекомендацій щодо їх комплектації.

Такий прийом давно застосовується в інших галузях науки і техніки. Наприклад, можна придбати базову комплектацію того чи іншого побутового приладу, а згодом, при потребі, долучити потрібні елементи, які розширюють його функціональність. Це дозволяє споживачам самостійно визначати і обирати потрібні елементи, а не купувати все одразу.

Запропонований підхід до дизайн-проектування та реалізації одягу та головних уборів може дозволити застосовувати один виріб в різних ситуаціях, а також корегувати його за допомогою додаткових деталей комплектації та елементів трансформації залежно від потреб. При цьому саме споживач буде обирати та створювати потрібну саме йому комплектацію деталей та елементів і комбінувати їх керуючись власними побажаннями та потребами.

Висновки. В роботі запропоновано принципово новий напрям дизайн-проекування та реалізації одягу та головних уборів за принципом самостійної комплектації споживачами унікальних функціональних частин і деталей, що не лише забезпечує збільшення терміну експлуатації виробів, а й дозволяє кардинально змінювати їх призначення і зовнішній вигляд, створюючи зразки з підвищеними показниками естетичності, функціональності та ергономічності.

Перспективи подальшого дослідження. Для практичної реалізації запропонованого методу дизайн-проекування швейних виробів необхідна:

- розробка відкритої системи нових художньо-технічних рішень, конструкцій та зразків одягу і головних уборів у вигляді окремих універсальних елементів і деталей, що відрізняються своїми функціями, габаритами, зовнішнім виглядом, але при компонуванні гармонійно поєднуються та створюють завершений образ;
- розробка нових і вдосконалення вже існуючих способів і засобів з'єднання окремих модулів в єдиний виріб.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Гайдук Л.М. Сучасні технології моделювання і художнього оздоблення одягу. Навчальний посібник / Л.М. Гайдук, І.В. Васильєва – К.: КНУТД, 2008. – 142с.
2. Ергономіка і дизайн. Проекування сучасних видів одягу: Навчальний посібник. / М.В. Колосніченко, Л.І. Зубкова, К.Л. Пашкевич та інші. – К.: ПП «НВЦ «Профі», 2014. – 386 с.
3. Композиция костюма: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – 2-е изд./ Г.М. Гусейнов, В.В. Ермилова, Д.Ю.Ермилова и др. – М.: Академия, 2004. – 432 с.
4. Розробка колекцій одягу: Навчальний посібник. / А.М. Малинська, К.Л. Пашкевич, М.Р. Смирнова, О.В. Колосніченко – К.: ПП «НВЦ Профі», 2014. – 140 с.
5. Стрижкова О.П.Дизайн головних уборів: Навчальний посібник/ О.П. Стрижкова, І.М. Банникова. – Хмельницький: ХНУ, 2013. – 152с.

И. В. Васильева, Е.С. Васильева, Т.В. Авраменко, Разработка новых подходов к дизайн-проектированию одежды и головных уборов

В статье рассмотрены методы дизайн-проектирования, использование которых позволяет разрабатывать новые композиционно гармоничные формы одежды и головных уборов. Использование принципов получения новых форм, которые лежат в основе предложенной творческой концепции, позволяют получать большое количество новых форм одежды, менять их в процессе эксплуатации в различных целях, продлевать срок их использования в системах «костюм-человек-среда».

I.V. Vasilyeva, O S Vasilyeva, T.M Avramenko. Developing new approaches to design clothes and hats

The article describes the methods of design engineering, the use of which allows the development of new composite harmonious forms clothing and hats. Using the principles of obtaining new forms that underlie the proposed creative concept, produce a large number of new forms of clothing, change them during operation for various purposes, to prolong their use in system «costume-man-environment».